

ધાન્ય પાકો

પ્રશ્ન: ૧ ઢાલમાં ઘઉંની નવી સુધારેલી જાતો કઈ કઈ છે?

જવાબ જૂનાગઢ કેન્દ્ર દ્વારા સને ૨૦૦૭ માં વિકસાવવામાં આવેલ વધુ ઉત્પાદન આપતી, મોટા દાણાવાળી તેમજ સારી રોગ પ્રતિકારક શક્તિ ધરાવતી જી.ડબલ્યુ. ૩૬૬ જાતની સમયસરના વાવેતર માટે ભલામણ કરવામાં આવેલ છે.

તાજેતરમાં વિજાપુર કેન્દ્ર દ્વારા બે જાતો વિકસાવવામાં આવેલ છે. જે પૈકી જી. ડબલ્યુ. ૧૧ ઓછા પિયતની પરીસ્થિતિમાં તથા મોડા વાવેતર માટે અનુકૂળ એવી વહેલી પાકતી જાત છે તથા ડયુરમ પ્રકારની જી. ડી. ડબલ્યુ. ૧૨૫૫ જાત જેનો દાણો મોટો, ચળકાટવાળો તથા વધુ પ્રોટીન (૧૫.૪ ટકા) ધરાવે છે જે સમયસરના વાવેતર માટે અનુકૂળ છે. આ ઉપરાંત જી.ડબલ્યુ. ૪૯૬, જી. ડબલ્યુ. ૩૨૨, જી. ડબલ્યુ. ૨૭૩ તથા લોક ૧ અને કાંઠીયા ઘઉંની જી. ડબલ્યુ. ૧૧૩૯ તથા એચ.આઈ. ૮૪૯૮ સમયસરના વાવેતર માટે તેમજ જી. ડબલ્યુ. ૧૭૩, લોક ૧ તથા એચ.ડી. ૨૯૩૨ મોડા વાવેતર માટે અનુકૂળ છે.

પ્રશ્ન: ૨ ખારાશવાળી જમીન હોય તો ઘઉંના વાવેતર માટે કઈ જાત પસંદ કરવી?

જવાબ ખારાશવાળી જમીન હોય તો ઘઉંના વાવેતર માટે લોક ૧ અને રાજ ૩૦૭૭ જાત પસંદ કરવી.

પ્રશ્ન: ૩ વધુ ઉત્પાદન મેળવવા ઘઉંનું વાવેતર ક્યારે કરવું?

જવાબ ઘઉંનું વાવેતર નીચે મુજબ કરવાની ભલામણ છે.

૧. વહેલું વાવેતર – ૧૫ ઓક્ટોબરથી ૧૫ નવેમ્બર (મોડી પાકતી જાતો માટે)
૨. સમયસરનું વાવેતર – ૧૫ નવેમ્બર થી ૨૫ નવેમ્બર
૩. મોડું વાવેતર – ૨૫ નવેમ્બર થી ૧૦ ડીસેમ્બર (વહેલી પાકતી જાતો માટે)

નોંધ: ઘઉંનું સમયસર વાવેતર કરવાથી સૌથી વધુ ઉત્પાદન મળે છે.

પ્રશ્ન: ૪ ઘઉંના વાવેતર માટે કેટલું બિયારણ જોઈએ?

જવાબ – ઘઉંના મોટા દાણાવાળી જાતો જેવી કે, લોક ૧, જી. ડબલ્યુ. ૩૬૬, જી. ડબલ્યુ. ૪૯૬, જી. ડબલ્યુ. ૧૧૩૯, એચ. આઈ. ૮૪૯૮ માટે હેક્ટરે ૧૨૦ કિગ્રા બીજ દર રાખવો.

– ઘઉંના મધ્યમ દાણાવાળી જાતો જેવી કે, જી.ડબલ્યુ. ૩૨૨, જી. ડબલ્યુ. ૧૭૩, જી. ડબલ્યુ. ૨૭૩ માટે હેક્ટરે ૧૦૦ કિગ્રા બીજ દર રાખવો.

પ્રશ્ન: ૫ ઘઉંના પાકમાં ખાતર ક્યારે અને કેટલું આપવું?

જવાબ ઘઉંના પાકને એક હેક્ટર દીઠ ૧૫ થી ૨૦ ગાડા સારુ કોહવાયેલું છાણીયુ ખાતર આપવું. આ ઉપરાંત રાસાયણીક ખાતરોમાં એક હેક્ટરે પાયાના ખાતર તરીકે ૧૩૦ કિ.ગ્રા. ડીએપી અને ૮૦ કિ.ગ્રા. યુરીયા આપવું. પૂર્તિ ખાતર તરીકે ૧૩૦ કિ.ગ્રા. યુરીયા વાવેતર બાદ ૧૮ થી ૨૧ દિવસે એટલે કે મુકુટ મૂળ અવસ્થાએ પિયત આપ્યા બાદ આપવું.

જો જમીનમાં પોટાશ તત્વની ઉણપ જણાય તો મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ હેક્ટરે ૨૫ કિ.ગ્રા. પ્રમાણે આપવું તેમજ જસત તત્વની ઉણપ જણાય તો હેક્ટરે ૨૫ કિ.ગ્રા. પ્રમાણે ઝિંક સલ્ફેટ આપવું.

પ્રશ્ન: ૬ ઘઉંના પાકમાં કુલ કેટલા પિયત અને કયા સમયે આપવા જોઈએ?

જવાબ સામાન્ય રીતે ઘઉંના પાકને જમીનનો પ્રકાર તથા સ્થાનિક વાતાવરણની પરિસ્થિતિ મુજબ ૮ થી ૧૨ પિયતની જરૂર પડે છે. જે પૈકી પહેલું પિયત વાવણી સમયે, બીજું પિયત વાવેતર બાદ ૫ થી ૬ દિવસે આપવું. ત્યારબાદ ત્રીજું પિયત વાવેતર બાદ ૧૮ થી ૨૧ દિવસે આપવું. બાકીના પિયત ૮ થી ૧૦ દિવસના ગાળે આપવા. પાકની કટોકટી અવસ્થાઓ જેવી કે મુકુટ મૂળ અવસ્થા (વાવણી બાદ ૧૮ થી ૨૧ દિવસે), કુટ અવસ્થા (૩૫ થી ૪૦ દિવસ), ગાભે આવવાની અવસ્થા (૫૦ થી ૫૫ દિવસ), નિંઘલ અવસ્થા (૬૫ થી ૭૦ દિવસ), દુધીયા દાણા અવસ્થા (૭૫ થી ૮૦ દિવસ) તેમજ પોંક અવસ્થાએ (૮૦ થી ૮૫ દિવસ) અચૂક પિયત આપવા. છેલ્લું પિયત પોંક અવસ્થાએ આપવું ત્યારબાદ પિયત આપવાથી પોટીયા દાણા તથા કાળી ટપકીનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય છે.

પ્રશ્ન: ૭ ઘઉંના પાકમાં નિંદામણના શક દવા છાંટી શકાય?

જવાબ આમતો, હાથથી નિંદામણ નિયંત્રણ કરવું હિતાવહ છે. આમ છતાં, મજુરોની અછત હોય તો ઘઉંની વાવણી બાદ બીજના સ્ફુરણ પહેલા (પ્રિ-ઈમરજન્સ છંટકાવ) પેન્ડીમિથાલીન દવા ૧૦ લીટર પાણીમાં ૫૫ મીલી પ્રમાણે ઓગાળી છંટકાવ કરવો. ઉભા પાકમાં પહોળા પાનવાળા નિંદામણનું પ્રમાણ વધારે હોય તો ૧૨ ગ્રામ નિંદામણ નાશક દવા ૨,૪-ડી (સોડીયમ સોલ્ટ) ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવ કરવો અથવા મેટસલ્ફ્યુરાન (આલ્ટ્રીપ) ૮ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦૦ લીટર પાણી એટલે કે ૦.૮ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળી છંટકાવ કરવાથી પહોળા પાનવાળા નિંદામણોનું નિયંત્રણ થાય છે.

- પ્રશ્ન: ૮ ઘઉંના ઉભા પાકમાં ઉઘઈ નુકશાન કરે છે તો કઈ દવા છાંટવી?
- જવાબ ઉભા પાકમાં ઉઘઈનો ઉપદ્રવ જણાયતો હેક્ટરે કલોરપાયરીફોસ ૨૦ ઈ.સી. ૪૫૦ મીલી લીટર દવા અથવા ફીપ્રોનીલ ૫ એસ. સી. ૧.૬ લીટર દવા ૫ લીટર પાણીમાં મિશ્રણ કરી ૧૦૦ કિલો ગ્રામ રેતી સાથે ભેળવીને પૂંખી હળવું પિયત આપવું.
- પ્રશ્ન: ૯ ઘઉંનું ઉત્પાદન ઘણું સારું મળે છે પણ અમુક વખત દાણા પર કાળી ટપકી થઈ જાય છે અને ભાવ ઓછા મળે છે તો આનો ઉપાય શું?
- જવાબ પોંક અવસ્થાએ પિયત આપ્યા બાદ પિયત ન આપવું.
ઘઉંની પોંક અવસ્થાએ મેન્કોઝેબ ૨૫ થી ૩૦ ગ્રામ અથવા કલોરોથેનોલીન ૨૫ ગ્રામ દવા ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળીને જરૂરીયાત મુજબ એકથી બે છંટકાવ કરવાથી કાળી ટપકીનું નિયંત્રણ થઈ જશે.
- પ્રશ્ન: ૧૦ ઘઉંના સંગ્રહ દરમ્યાન સડી જાય છે આના માટે શું કરવું?
- જવાબ ઘઉંના સંગ્રહ દરમ્યાન જીવાતથી રક્ષણ મેળવવા, દાણાને કોથળા કે કોઠારમાં સંગ્રહ કરતા પહેલા તેમાં ૮ થી ૧૦ ટકા કરતા ઓછો ભેજ રહે તે રીતે સુર્ય પ્રકાશમાં સુકવણી કરી દાંતથી ચાવતા કડકડ અવાજ સાથે દાણો તૂટે ત્યારે સંગ્રહ કરવો. ઘરગથ્થુ સંગ્રહ માટે ૧૦૦ કિ.ગ્રા. ઘઉંદીઠ ૭૫૦ મી.લી. દિવેલથી દાણાને મોઈને અથવા ૨ કિલો લીમડાના સૂકા પાન ભેળવીને લોખંડના પીપમાં સંગ્રહ કરવો. ગોડાઉન કે કોઠારમાં એલ્યુમિનિયમ ફોસ્ફાઈડની ૨ થી ૩ પાઉચ પ્રતિ ટન પ્રમાણે મૂકી ૨-૩ દિવસ હવાચૂસ્ત રાખવા. કોથળાઓ ઉપર મેલાથીઓન ૦.૧ ટકાનો છંટકાવ કરી પ્રવાહી સૂકાયા બાદ સંગ્રહ કરવો જોઈએ. અનાજ સંગ્રહ કરવા માટે કોઈપણ જંતુનાશક દવાનો ઘઉંઉપર સીધો છંટકાવ ક્યારેય કરવો નહીં.